

Erref. kodea: LAF-210-113

Izenburua: Lopez, Ibarreko Erretoreak

itzulitako Alfonsa Rodriguez-en inguruko
arketa

Lafonsa Rodriguez

Jesusen Konpañako Aitasen

giriostino perzelgioniarren praktikaren parte bat

Heusharala izgulia

Heushara bezik eztabaienendako

1782-an Arignon-en, Antoine Aubanel barloen agerlu zen
liburu hori, ehaldeko Batenabartarren euskarria.

On da jahirlea Frantziak 1807-ean Aita Sainduarekin
egin zuen Concordat delia antolatamenduaren aintziako

iparrako Euskaldunak, hiru zatitan bereziak ziren

elizag. Ziberokanah Oloroneko apezpikuaun meneko
zouden; Lapurtaanah da mendebuleko Batenabartarrak

Baienakodari erantzirik ziren; eta ehaldeko Batenabartarrak

Ahizkoari. Hauien eskualdea delia zen Ahiztoa Maranoa,

(La Navarre acquise), hartan zouden Amikuzer, Landitonne

eta Oslitonne. Apezpikua Ahizen zaien, bainan

Euskal-herria bezik behi behuko Arriaga jenerale bat

eta ofizial bat: askotan apez berak zuzenon bi karga

horiek.

Aipatzen dugun liburua ez du salatzen norik eginan den.

Bainan Maurice Harriet-ek hiez hauk idatzi ditu

uztaritzen dugun ate bateko lehen orrialdean:

« D'après certaines personnes qui les ont connus, les

auteurs de cet Abrégé de Rodriguez furent un curé

d'Isarne, nommé Lopez et, en collaboration avec lui,
d'Approtateur lui-même, Philippe d'Atense, vicaire,
vicair général d'Acqs. »

Huz ziren bi konkide horiek ?

Es Parisian lanquetz pendants la période révolutionnaire
 izeneko bitartean, Pierre Haristoy-ek salatz en dauka Lopez
 hori sortzez, gutschua zela, gean gitchebani gutscharriaren
 heritana, eta huren garrit jakina zuen Lopez Isarneko
 enketor saindu bat izan zela, aizina guelarik herriko
 xaharrentzat gaitzendi egiten ari zela, eta Isarneko elizan
 ehortzi zutela. Ez dakigu noiz sortuzen ez eta noiz hil.

Marc de Philippe d'Atense delakoaz xehetasun
 gehixago badugu.

Hurbent ezanarik bere Americal-ean xaharriko
 aitoren semezat emaiten dauka, omize gañeko familia
 batekoa - Atense-tarik izan ziren Sornapuru-ko jaan.

Lakuzako aitorehin ere aharde ziren, XIII gansen mendean
 nafarroako emak bitzartelan onetsiak.

Marc d'Atense hori ez dakigu noiz sortuzen, ez eta
~~noiz~~ hilzen 24-6-90-ean. gutschu ediza. kontutan du bitartean.

Clement Uruti-beketi jaan minhuak 03/1/1806
 xaharri buruz oinhuin dituen dokumentu balius
 batzuetarik eta Haristoy-en bitartekariak haite jali dugu

- 1.) Marc d'Alense gurtiko errota izan aritzin, Auzk-eko diosesan zela Itzaroako kaleran.
 - 2.) 1766-an Amikuzeko eta Oztikarretako ofizial zela
 - 3.) 1767-an Suarez apezpikuak gurtin berean Barmonaldeko "grebendia" egin zuela Curatari talen ondoko
 - 4.) 1774-ean Aritzeko apezpikuak izendatu zuela Biharri jeneral.
 - 5.) Hiru zela Emulazioaren hain baina Ehen eta Donaitiko gaur d' Eyerabide errota haren ondoko izan zela, bari gurtiko apez berrak, bari Biharri jeneral eta ofizial haren.
 - 6.) Marc d'Alense hain 302 zaitzela gurtiko apezlegia bere ingurumen edonokoa.
- Azalek errota jomozuzti ^{gaur} mendean hain haren gurtia gaur izena eta ez gurti mitz-mitza.

Sustatzailerak

Alfonso Rodriguez bitartean den aitzin-eraberraren egileak aitzizten eta mitz gurtiratu omala Euskadimentzat erdarazko utra miregari haren euskadentat izultzea eta eraberritzen da: "Gure bi jaun Apezpiku handiri, Suarez d'Aulan, eta Charles Augustin Tioni (sic) uken dizit ahorra mitzuzeko gurtia hartzaz, eta biok-elga arimen Salta mendiaaren datu eta talioz bari zabalera haurkura izultze

huri segurlatu migie, eta eman unisa egiten
niela haren etia. »

Louis Marie de Suarez d'Avellan (1692-1785) Avignon-en
sortua eta apezlana, Avannes-etako protestanten
artera mirenest zentratu arte iragan eta, bere sort-hemiko
hulera eta profesur nagusi gabe 40 urtean, nuz eta
ere Atzerat apezpiku izendatu baitzuten. Birusa
hulan 36 urte irau zuen, erigi hainuz eginez -
Bere euskaldunak ez zituen ahangien. Heintzat 1750-ean
amirantarez agertarazi zuen katixima bat, 1770-ean
emendatu zuena. Geroztik ere liburu huri biekat segurik
aleratu da eta 1815-ean Mg. Loison-ek beriz eman
zuen argitarat ehiadako Batenabartarrentzat, Atzeretik
berri zintzularik. Suarez apezpikuak bere kargua
utzi zuen 1742-ean eta Avignon-erak iragan zituen
hura azken 13 urteak.

Haren ondokoa izan zen Le Quien de Lancouville
euskalduneri hiziki atzeria, haren letra talzuek
erakusten dituen bezala.

Bi hitz Alfonso Rodriguez jesulaz

Alfonso Rodriguez Practica de la perfección cristiana
 tituluaren egilea Villadolid-en sortu zen 1526-ean.

Hon. harenka irakurri dugu ez zeta izan fronte xül
 bat bartzik, ale. gain arunt bat, bairan izpiritu
 sainduak bereziki argitua. Ahanzi bide zulen
 kendatze horiek Salamankan ere ibili zela
 aheratzen eta jesuletan berez apezta zutela. Heien
 lagundian 20 urtean sarturik, fraile. gai. etzabek
 lekua, bere kideko gazteri hamabi urtez krixtau. morala
 erakutsi zuten.

Gero Andaluziako Muntilla hirirat igorri zuten,
 jesula. gaien maixu; bertalde, lagundiko etxe
 guztian hamabertzetik bederen egin behar ziren
 hitzaldi izpiritualen emateko lana leporatu zuten
 30 urtez bete zituen egintze horiek. Ez bazen ere
 goi. teologiako erakuspen sakonetan murgiltzen,
 orok zientiaz, arimen ezagutzeko eta gidatzeko
 jeina bikain bat bazuen.

1593- an lagundiak eraman izan bartzuen bere
 borlegare. Bilzar nagasia, Rodriguez harat deputatu
 igorri zuten: hor ere erakutsi omee zueen zuzentzia
 handi bat.

Erromatik itzuli. eta Cordoba-n ezam zuten
 Ptolet izpiritual handi, jesuiten arnez, onta
 bartzeko eta bere hitzaldi saindueri jarraituzeko.

Ordinan buruzagiek alde egin zuten bit zitzan

eta ordena hainbatzera ules apirilatu zituen erakuspen
izpirituak, liburutan ager-arazteko.

1606-ean Sebillan aurkitu baitzen Prudenziala
Bilizer nagusik, buruzagiek manala zuten ~~an~~
hiri hartan gelati zadia bere liburuaren argitarat
emateko. 1609-ean lan horiek izan zuten bere lehen
ageraldia.

Rodriguez-ek zaharago me hugarri bat ukan
zuen, ezindura oso txiki harturik. Sainduki hit
zen 1616-eko otsailaren 24-ean.

Alfonso Rodriguez-en liburu jakonekik
itzulpen eta laburpenak

Rodriguez-ek gazteleroz idatzi zuen bere lanak eta ukan
zituen hizkuntza hartan elementu bat ager-aldi.

Beste itzulpenak jalgiziren latinez, italianez, alemanez,
ingelesez, holandez, flaman ez, greko beriz, hungarerez.

Zazpi itzulpen ^{ezin} ageratu ziren frantsesez = lehenen Purl-Royal-eko
jansenistek jalgiziren, ongi balak eta azkarla bultzatuz

obra hartan kausi delatzen garrantzirik. Regnier-Osmannis

Frantses Akademiako idazkari jakintsuak (1675-1686) itzuli

zuen Pratica mintzaira edo katean = nahiz ez zen bere

jansenista, ulzi zituen ximenki gazteleroz zuzen jasante

beriz eta gogorak. Ondeko ager-aldi batzuetan apez

mostro batek ezitu eta legonda zuten Bagnu - Desmouais
honen itzulpena.

Desuila eta berze eliza-gizon zenbaitak froilentzat
eginikako liburua hutarik nahi utzi zuten gisiritino
tehenizat on zitazken abotikua atera eta lan arinagotan
aper. arazi. Frantsesez hiruzpuluak talurpen ~~segurak~~ gutienez
aragitanatu zituzten.

Ekharan erabili dugun Rodriguez-en lan osoak
badauzka 1397 unialde. Hiru zatitan berezra da.

Zati batetikak laotzu 8 sail eta sail batetikak
kapitulua andara batez osatua da : laturrenean
laotzu 4 kapitulu, tuzenean 32. Orotarab tonda
ditazke 315 kapitulu.

Ekharazko itzulpenak ez ditu 466 unialde laotzik
44 kapituluetan.

Hirien orusak aktuzen dauka burlaka diradu tuzez
eta ttonse, talurpen 4000 frantses batez, haren 600 unialde
laotzik ez zanghomaz geroz. Beraz talurpen baten talurpena
da. 1609-ko liburutik hon. hementikako pasarte batzu

kapitulu dituzte eta zuzki sailetan antolatua :

- Bizituzpirikundaren estimiaz, 10 kapitulutan
- Gairkoaren presentziak, 7 kapitulutan
- Oteotzak, 17 kapitulutan

~~mutko tatek ezitla eta legundak zuten Ragnier-Desmarais
honen itzulpena.
gesuita zentzutek eta beste eliza-gezetan~~

- Komunismo sailduaz, 7 kapituluatan
- Meza sailduaz, 2 kapituluatan
- Umilitateaz, 8 kapituluatan
- Gaiakuden bozondalera egurleaz, 6 kapituluatan
- Gortitasunaz, 11 kapituluatan
- gujamenen arinez, 6 kapituluatan

El Buznuaren funtsaz

Bixtan da, hainbatzue azer-aldi, azerpen eta laburpen
 uhan duen Pedriqnez-en liburua jatorrak hainbatzuek izan
 behar zuela eta hurbik jin zaro bere anahesta.

Euskarazko haren aldashak ere bitan du ipar-aldia
 hontan bere jatorria. George Lacoste zenak salatu
 zaitzun (gure herria, 1931, p. 69) bi itzalpen uhan
 dituela Lopez-en laburpenak bako lagunarez, berzia
 ziberotanez. Samurik es dira nekotz argitaratu eta ez
 dabilgu nua dandun gorderik.

Se guraz ere batio handi bat atemaiten zioten
 gutarriko arimen unerako eta bertuteen kulturalko.

Halabarron teoria soberarrik gabe erakuspen senda
 bat bazeharren mentsura bakan balezan, liburua
 sailduen eta Elizako Aitelen eranak konparazione
 erret, adibide bizi eta istorio sustagarriaz apainduak
 eta arindunak zaitzen.

egia erakleko, egungo egunean zehar hasarteri
 garratz eta mutxi orie bat hausarzen deiegu = Huntaritzuko
 batziki ez diren alorke batzu oriegi manamenduzat damazki;
 ez du erakusten nola maitez-mail aintzina dardelatu ongi
 usuari buruz, Holpez hortara heltzen ahul beldiz bezala; ipurr
 batzu dardeluzki frango zaharrituak

Halere, oru har, tituruki laom guqeta sakon eta
 eginkizuneh ashi eduzuin mendelaku arimentzat.

Hitzkuntzari buruz

Lopez eta d'Alfonso hitzartzaileen euskaltzari buruz bi
 ikerlan batziki ez dira ageratu orai arimokuan.

1948-an Ch. Bouda-k idatzi zuen: "Les formes respectueuses
 du verbe mixain" (Eusko Jakintza II, p. 595-615)

1907-an A. Lizartzi-k: "Apuntes Léxicos de la traducción
 bajonavarra de Alfonso Rodriguez" (Anuario del
 Seminario de Filología Vasca, I, 98-162)

Ez non lan horien errepikatzea. Hasteko uolizaren
 irabioaz ez dut hitziki eraman, Charles Vidogain-ek
 txosten bat hartan gai horiaz aipatuak.

Ohantzaraziko dut beharrik titura guzin
 zutako moduan idatzia dela. Eskualde hortako

kerize idazleki eztabada-ku erabili dute beren aditza

ikus Hizteko Nabixima, Ibarakko Sautabera y Etxepeliva

Gutxuko M. Itcheberry-ren Itzumenak eta lau liburukak,
Bertrand Erdozary-en Itxarpen Michel Garret-en Itzia -

Hona batzuk gaitzirik zentzu gundu, xehetasun
gehirago hartze behar.

A. Ortografia gaitza da, ezinago nahasia =
u eta ü ez dira ongi bersten eta ez z eta z;

zentzu aldiz t-ren ordez t aurkitzen da; behar
gabeko letra batzuk sartzen dira kan-hemenka

(cerbitz chala, mintzatzeco) ;

eta hitz berak orinalde baten bestera
idazkera desberdinak jasun behar ditu.

B. Liburu horietan eskuakia (Itense jannuen
gaitz ote?) Zentzu berezitasunez emohakua da

- tasun-en ordez tarzun dalar: xahuntarzun,

ezlitarzun, haliotarzun, emelarzun, etab.

- hin-en ordez hi xorta: anagoin eta handireki,

gar niritzehi, hunehi eta haxehi...

- he-ren ordez te infinitibo batzuetan: erorte,

egorte, ekarte, ezarte, irakurte, jalgite, etiele...

- el-en ordez ez datibo pluralen: anaien, gizonen,

guzier, oruer, burier, etab.

- th-en ordez ti ordez ti aurkitzen da: zeluti,

nanti, henti...

- hitz hainitz aditz batzuen sustraietiki atera dira, -u
alizihi batzuz jauntziarik: aitatzetik jaldi dule aipü,
karatzetik karü, hailatzetik haitu; atakatzetik
atakü, pagatzetik pagü, debehatzetik debehü, etab.
 - Izen hainitz bat berati dira Xiberon eta Iberizen
dugun hitzuan: eki, argizagi, karpi, kelan (Kolan)
harzharra, axur, ühachtz, ginku, guzarta,
gotama, etab.
 - adjetibukoa ere: xahu, satsa, ütsü, uzht, ehi,
berhe, txipi, seint, seindä, erpi, etab.
 - partitibio zenbait berdin: ühen, gogatu,
akati, eramarhu, anerosi, jaratiretsi, batü
(amhitu), atbetatü,
 - adberbio batzuz ere: elga, ezi, eziez, belawitku,
heben, hena, henu, hezich, aldikal, filez, flukü,
aurtemeru, etab.
 - Hiziztenka hizkuntzaren azken batzuz amhitzen
dira: beharci, behan dizi-ren ordu; beharzü, behan düizü-ren
orde.
- C. Baiman Lopez eta Abense-n euskaratik 302
hainitz bat ditzu ere Xiberoko mintzarari,
hainitz hidedarun galdotzen zaizko bai
garaziko bai lapurdiko hizkuntzetan.

goshera

gehienean goshera beriz euskaratzen ari da ados da. gure literaturan.

Bizkiltzean hanteman daitezke kan-hemenka berezitasun zentrik. Huna erakusgai giza sei nerpaus ohargarri:

- nahi bada ere den jinen dūzi (aunque, aunque)
- salta nadin ber. ezizot atolarik (caso de que, puerumque)
- gorpuzaren gazi hitatuz (genitibus partibusque)
- nehorik usle bada behuturik gabe dela (nehor - nortat ^{osagailu})
- Beldun izan behar dūzi suze zahararen (genitibus ^{iraultzean})
- ~~na~~ ginkuak debatu hantū huna esin nezan (uhazko ^{modua})

Azken hitza

Berrikatu otu. Irusten huren luzera - Usle dut haren eman gabe ulzi emolada arko ganza. Berdiz luke nortarik tesina bati lot laktion Lopez en Atense-n hantzenen uschi kuzituko.

P. Lailla

1982.ko apirilaren 5-ean

Peristiwa sejarah

Itelpon Rodriguez

Atitlan Interaktif

Itelpon dan dokumentasi

Berikut ini rangkuman Itelpon Rodriguez yang meliputi itelpon dan dokumentasi serta itelpon. Itelpon Rodriguez adalah itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

Itelpon ini merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez dan merupakan itelpon yang dibuat oleh Rodriguez.

